

Om styltorna

Redan hösten 1979 prövade jag på att gå på styltor. Min kompis, och blivande kollega, Åke Nilsson hade gått en gatuteater-kurs anordnad av Eldteatern. Han lånade hem deras styltor och vi lärde oss tillsammans att gå på dem på en gård till ett rivningshus i Haga.

I februari 1980 hade Jordcirkus en veckolång kurs i Stockholm. Dit kom människor från hela landet för att lära sig spela gatuteater mot kärnkraft inför folkomröstningen samma år. Halva dagarna ägnades åt olika gatuteater-tekniker, t ex styltgång. Eftersom jag redan kunde gå på styltor lärde jag mig istället att sluta eld. (Uppträdde sedan under många år som eldslukare i olika sammanhang, men det är en annan historia.) Andra halvan arbetade vi i fem smågrupper, som skapade varsin liten föreställning. På lördagen spelade vi upp dem på Sergels Torg. Sedan åkte alla hem och började spela gatuteater mot kärnkraft i sina hemstäder. Från Göteborg var vi ganska många som deltog. Ännu fler blev vi när vi kom hem och nya intresserade anslöt sig. Ur denna stora grupp växte Bizarr Teatert fram.

Våren 1981 var Bizarr Teatert på en tre-veckors-kurs hos Teatro Nucleo i Italien. Förutom hård fysisk teaterträning inkl. arbete med att utveckla en karaktär, fördjupade vi oss i gatuteater-tekniker. Jag tog tillfället i akt och utmanade och utvecklade vad som var möjligt att göra på ett par styltor, t ex att "falla"/gå ner under kontroll.

Att använda styltor hängde ihop med att vi ville spela gatuteater, vilket i sin tur var en del av kampen för en bättre värld. Det handlade om att återta det offentliga rummet och bekämpa kommersialismens negativa verkningar. Reclaim the streets långt innan begreppet var uppfunnet. Det var effektivt med styltorna, väcker ju stor uppmärksamhet och syns på långt håll.

Styltorna byggde jag själv, Åke byggde samtidigt ett par till sig, i vår ockuperade replokal i fd Sprängkullens kafé. (Eller rättare sagt i fd Musikens makts kontor som låg på 4:e våningen där även kaféet legat.) Ursprungligen tillverkades de för rollen/karaktären *Beowulf* i en ny version av Bizarr Teatrets föreställning *Ett gyckelspel* 1982. Kom dock att i första hand användas i föreställningen *Gycklarnas återkomst* senare samma år. Spelades på gator och torg runt om i Sverige och på Europaturné; Holland, Belgien, Frankrike, Italien, Österrike och Tyskland.

Jag byggde senare om dem för att använda i rollen/karaktären *guden* i Anna Själv Tredjes föreställning *Schlaggers for blue Swedes*. Ombyggnaden bestod i att styltorna fick "fötter", dvs fotplattor. Eftersom rollen var en gud, alltså en mäktig kraft med stor värdighet, måste den kunna stå helt stilla. Inte småtrampa hela tiden för att hålla balansen. Detta gjorde det å andra sidan betydligt svårare att gå med styltorna och omöjligt att springa. Istället var jag tvungen att ta stora, höga steg för att kunna sätta ner foten helt rakt. Å tredje sidan använde jag detta "klivande"/skridande som en del i rollens karaktärsbygge och kroppsspråk. Den gyllene masken gjorde jag också själv, utifrån en gipsavgjutning av mitt ansikte förstärkte vissa drag. Kostymen skapade och syddes Eva Sossna i samma tyg och färger som användes i scenografin. Föreställningen kom tyvärr aldrig att spelas, den lades ner före den planerade premiären 1983.

Istället kom karaktären med samma styltor, kostym och mask att användas i Eldteaterns gatuföreställning *Upptåg*, 1984. Den spelades på gator och torg i Göteborg med omnejd hela sommaren. Även delar av den nerlagda föreställningen återanvändes; i ett skede föll *guden* till marken och sjönk ihop till en hög. Jag kröp ihop inne i den rymliga dräkten och täcktes helt av

den. Medan fokus låg någon annanstans tog jag av styltorna och masken och återuppstod senare som en barfota gycklare.

Guden dök upp igen ett par år senare på Kiviks marknad när ett löst sammansatt gäng teatermänniskor från fr a fria grupper skapade *Varité Hillton* i ett cirkustält. Inte i själva föreställningen, utan i paraden utanför för att locka dit publik. (Fanns faktiskt en hel del likheter med *Tältprojektet* och många av de medverkande hade också varit med där.)

Styltorkestern var från början ett projekt på Larssons TEATERAKADEMI, där jag arbetade som teaterpedagog. Eftersom jag kunde både gå på styltor och spela samba, och visste att det inte var så komplicerat var för sig, tänkte jag att det inte borde vara så svårt att kombinera det. *Styltorkestern* flyttades sedan över till Larssons teater och jag regisserade tre olika versioner 1989, 1990 och 1991. På ett sätt var detta en fortsättning på att återta det offentliga rummet. Eller åtminstone att göra motstånd mot marknadskrafterna och nyliberalismen och allt annat elände som bredde ut sig i samhället. Vi lät helt enkelt fantasi och glädje, musik och färger finnas som ett alternativ.

Sista gången jag arbetade med styltor i större sammanhang var i min uppsättning av *Alice i Underlandet* på Borås Stadsteater 1992. Det var inte lika lätt att lära gamla institutionsskådespelare gå på styltor, men det gick till slut. Vi använde styltor först på *Alice* själv i början av föreställningen när hon växte efter att ha ätit kakan med texten Ät mig. Och sedan i slutet på alla andra när *Alice* stod inför rätta i Drottningens domstol och de runt omkring henne plötsligt skulle vara väldigt stora.

Rolf Sossna, 250114